

Hà Nội, 10/11/ 2014

Lộ trình của EU về Cam kết với Xã hội Dân sự tại Việt Nam

Bản dịch

Dựa trên Kết luận của Hội đồng châu Âu tháng 10 năm 2012¹, Phái đoàn EU và các nước thành viên EU tại Việt Nam đã xây dựng một Lộ trình EU về cam kết với Xã hội Dân sự (XHDS) tại Việt Nam (sau đây gọi là "Lộ trình XHDS"). Lộ trình XHDS đưa ra một khuôn khổ chiến lược chung của EU về cam kết của EU với Xã hội Dân sự tại Việt Nam và tài liệu này sẽ được rà soát định kỳ.

1. Xã hội Dân sự² tại Việt Nam

Tại Việt Nam, các tổ chức xã hội dân sự nói chung được chia thành 5 nhóm: tổ chức đoàn thể, các tổ chức chính trị-xã hội nghề nghiệp, tổ chức phi chính phủ Việt Nam, các tổ chức dựa vào cộng đồng và các tổ chức phi chính phủ quốc tế. Hàng trăm tổ chức ở cấp quốc gia và hàng ngàn tổ chức ở cấp tỉnh thuộc các nhóm này. Các tổ chức XHDS được thành lập theo các quy định khác nhau, và thường là phức tạp.

Cơ cấu XHDS ở Việt Nam đang thay đổi do sự xuất hiện của các tổ chức, mạng lưới và các nhóm mới đã định hình các cuộc thảo luận về thực trạng của XHDS. Mối quan hệ giữa XHDS, Nhà nước và Đảng cũng đã trải qua những thay đổi đáng kể trong ba thập kỷ qua. Đổi mới và chính sách của chính phủ về "xã hội hóa" đã tạo nên một môi trường tốt hơn cho các nhóm công dân. Ngoài ra, tầng lớp trung lưu đô thị và sự phát triển trong việc sử dụng internet đã tạo điều kiện gia tăng tiếp cận thông tin và mức độ nhận thức chung do đó đã tác động tới vai trò độc quyền trước đó của Nhà nước về tổ chức XHDS như một phần của hệ thống nhà nước. Với sự xuất hiện của các tổ chức XHDS, Nhà nước đã xây dựng một khuôn khổ pháp lý quy định việc phê duyệt, giám sát và quản lý của nhà nước với các tổ chức XHDS.

Tranh luận về vai trò của XHDS ở Việt Nam đã trở nên công khai hơn. Chính phủ ngày càng công nhận sự đóng góp tích cực của XHDS đối với sự phát triển quốc gia. Cung cấp dịch vụ được coi là

---

¹COM (2012) 492: The Roots of Democracy and Sustainable Development: Europe's Engagement with Civil Society in External Relations/Nguồn gốc của Dân chủ và Phát triển Bền vững: Cam kết của EU với Xã hội Dân sự trong Quan hệ Đối ngoại.

²Khái niệm của EU về XHDS được định nghĩa trong EC Communication bao hàm nhiều thành phần với các vai trò và sứ mệnh khác nhau. Nó bao gồm các thành phần phi nhà nước, phi lợi nhuận, không đảng phái và bạo lực mà thông qua đó mọi người được tổ chức để theo đuổi các mục tiêu và ý tưởng chung có thể là chính trị, văn hóa, xã hội hoặc kinh tế. Do vậy Xã hội Dân sự được hiểu theo nghĩa rộng và mở, phù hợp với định nghĩa của CIVICUS và được áp dụng trong Civil Society Index Report for Vietnam (Báo cáo về Chỉ số XHDS Việt Nam). CIVICUS định nghĩa XHDS là: "không gian giữa gia đình, nhà nước và thị trường, nơi con người kết giao để thúc đẩy quyền lợi chung" (CIVICUS 2005)

hình thức tham gia mạnh mẽ nhất của XHDS tại Việt Nam. Hỗ trợ cung cấp dịch vụ công với việc tập trung vào phát triển kinh tế-xã hội, xóa đói giảm nghèo và phát triển cộng đồng vẫn được coi là nhiệm vụ cốt lõi của nhiều tổ chức xã hội dân sự. Nhìn chung sự tham gia của các tổ chức XHDS trong quá trình hoạch định chính sách và xây dựng pháp luật còn hạn chế, tuy nhiên một số tổ chức xã hội dân sự đã thiết lập quan hệ với các đối tác chính phủ và đang từng bước tham gia nhiều hơn vào quá trình chính sách.

Về tài chính, hỗ trợ phát triển chính thức (ODA) đã và đang là nguồn tài trợ quan trọng cho các tổ chức XHDS. Tuy nhiên mối quan tâm hiện tại của XHDS là các cơ hội tài trợ đang ngày càng ít và dự kiến tài trợ không hoàn lại cho Việt Nam sẽ ngày càng giảm. XHDS do đó phải tìm cách đa dạng hóa nguồn tài chính của họ và tìm kiếm nguồn hỗ trợ từ khu vực tư nhân. Điều này đòi hỏi các tổ chức XHDS phải tăng cường xây dựng hình ảnh và tăng sự tín nhiệm của họ đối với doanh nghiệp và các tập đoàn, chính phủ và công chúng nói chung.

2. Thực trạng cam kết của EU đối với Xã hội Dân sự tại Việt Nam

Mức độ tài trợ từ các nước thành viên EU và Phái đoàn EU cho xã hội dân sự khác nhau về độ lớn của các khoản tài trợ và các cơ chế tài trợ. Phần Lan, Ireland, Vương quốc Anh và Phái đoàn EU có dòng ngân sách riêng biệt cho XHDS. Một số nước thành viên EU đã thiết lập các quỹ tài trợ như một phần của chương trình lớn hơn, chẳng hạn như "Quỹ Hỗ trợ Sáng kiến Tư pháp" của DANIDA³ / Sida⁴ cũng như "Sự tham gia của Công chúng và Trách nhiệm giải trình" của DANIDA / DFID⁵. Một số nước thành viên EU cũng đang đóng góp cho Kế hoạch Một Liên hiệp Quốc và các chương trình hỗ trợ XHDS của Ngân hàng Thế giới.

Cam kết của EU với Xã hội Dân sự đã tăng lên đáng kể trong 2 thập kỷ qua, đặc biệt trong lĩnh vực cung cấp dịch vụ. Tuy nhiên, các nhà tài trợ EU đã dần dần mở rộng hỗ trợ ngoài phạm vi cung cấp dịch vụ. Tăng cường năng lực cho các tổ chức XHDS để các tổ chức này tham gia vào quá trình vận động chính sách, cũng như hình thành các liên minh và mạng lưới để thúc đẩy mục tiêu chung, đang ngày càng được xem như chìa khóa cho các tổ chức XHDS thực hiện vai trò của họ như là đối tác phát triển độc lập có hiệu quả.

Chưa có một cơ chế đối thoại chính thức được thiết lập giữa EU và XHDS. Các cuộc họp với xã hội dân sự được tổ chức thường xuyên ở cấp độ song phương của các nước thành viên EU và Phái đoàn EU về các vấn đề cụ thể và mang tính chuyên đề. Trong khuôn khổ Đối thoại Nhân quyền Thường niên EU-Việt Nam⁶, EU cũng tổ chức các cuộc họp bên lề với các nhóm xã hội dân sự để lắng nghe quan điểm và mối quan tâm của XHDS về các vấn đề có liên quan.

Nhóm Nhà tài trợ Đồng tâm (LMDG) bao gồm các nước thành viên EU và Phái đoàn EU đã thành lập một tiểu nhóm về Xã hội Dân sự trong năm 2011. Mục đích của tiểu nhóm Xã hội dân sự thuộc Nhóm Nhà tài trợ Đồng tâm là chia sẻ thông tin, góp phần tạo điều kiện cho hài hòa hóa hỗ trợ của các nhà tài trợ.

---

³DANIDA-Danish International Development Agency/Cơ quan Phát triển Quốc tế Đan-Mạch

⁴Sida-Swedish International Development Agency/Cơ quan Phát triển Quốc tế Thụy Điển

⁵DFID-The Department for International Development of the United Kingdom/Bộ Phát triển Quốc tế Vương Quốc Anh

⁶Đối thoại Nhân quyền Thường niên EU-Việt Nam được khởi động năm 2001 và tổ chức hai lần một năm. Tới năm 2012, đối thoại được chuyển thành Đối thoại Nhân quyền cấp trung ương thường niên. Đối thoại tạo một diễn đàn để Việt Nam tham gia vào các vấn đề nhạy cảm và cho phép chuyển các quan ngại của EU trực tiếp tới các cơ quan chức trách Việt Nam theo một cách cởi mở và mang tính xây dựng. Đối thoại được tiến hành phù hợp với các nguyên tắc tổng thể của EU về thúc đẩy nhân quyền và dân chủ hóa trên toàn thế giới.

3. Các ưu tiên của EU

Xuất phát từ mục tiêu chung của EU trong cam kết với XHDS, bốn lĩnh vực sau đây sẽ được các nước Thành viên EU và Phái đoàn EU ưu tiên ở Việt Nam:

- **Thúc đẩy một môi trường thuận lợi cho các tổ chức XHDS ở Việt Nam:** EU sẽ hỗ trợ đối thoại giữa chính phủ, tổ chức XHDS, khu vực tư nhân và công chúng nói chung để xây dựng lòng tin và sự hiểu biết về sự đóng góp tích cực của XHDS trong phát triển của Việt Nam.
- **Thúc đẩy sự tham gia có ý nghĩa của XHDS trong việc hoạch định chính sách trong nước:** EU sẽ đảm bảo rằng trong các chương trình song phương và chương trình chuyên đề và can thiệp ngành, XHDS được lồng ghép để bảo đảm sự tham gia của họ như là đối tác trong việc cung cấp dịch vụ và xây dựng chính sách. EU sẽ tiếp tục hỗ trợ các tổ chức XHDS để tham gia có ý nghĩa với chính quyền ở cấp quốc gia và cấp tỉnh trong việc cung cấp các khuyến nghị chính sách, thực hiện chính sách giám sát cũng như thiết lập mạng lưới/liên minh nhằm nâng cao tác động chính sách
- **Tăng cường năng lực cho các tổ chức XHDS để các tổ chức XHDS thực hiện vai trò của mình hiệu quả hơn:** Nâng cao năng lực cho XHDS có vai trò quan trọng trong bối cảnh thuận lợi hiện nay và hoạt động thực tế của các tổ chức XHDS. EU sẽ hỗ trợ các tổ chức XHDS trên một phạm vi rộng các lĩnh vực liên quan đến quản trị nội bộ, phát triển bền vững, đăng ký, và năng lực để cải thiện cung cấp dịch vụ cho các nhóm dễ bị tổn thương nhất và các nhóm bị gạt ra ngoài lề của xã hội, khả năng vận động chính sách và tham gia xây dựng chính sách, cũng như khả năng gia tăng hội nhập với mạng lưới XHDS trong khu vực và quốc tế.
- **Đảm bảo hỗ trợ chính trị của EU cho XHDS:** EU sẽ hỗ trợ các tổ chức XHDS để tăng cường sự tham gia của họ trong quá trình hoạch định chính sách và tăng cường đại diện và đóng góp của họ trong các diễn đàn và đối thoại cấp cao.